

در صفتِ کشمیر

محمد ولی الحق انصاری*

برو کشمیر تا هر آنچه می‌خواهی همان بینی
ز بهر تیغ طبع آن جلوه‌ها را چون فسان بینی
به هر وادی ز برف حل شده آب روان بینی
چه گویم رنگ‌های برف را آن دم چه سان بینی^۱
به هر سو لاله و گل، یاسمین و ارغوان بینی
خزان رنگین ست هم اینجا بهار جاودان بینی
مثال میکشان لغزیده لغزیده چمان بینی
کنار آب، نی را سرفکنده چون زنان بینی
به سطح آب دریاچه نه کشتی‌ها مکان بینی
صنوبر را چو خوبان جابه‌جا جلوه‌کنان بینی
به هر میدان به دریاچه پرنده ماهیان^۵ بینی
به بازار و خیابان‌ها هجوم گل‌رخان بینی
به پشت پا و دست و چهرشان سرخی عیان بینی

اگر خواهی که فردوس برین را در جهان بینی
«ولی» تو شعرگو هستی، برو آنجا مناظر بین
زیخ تیغ و سر هر کوه دارد پوشش سیمین
شعاع اولین مهر چون اُفتد به کوهستان
به هر میدان میان سبزه شاداب گلشن‌ها
به هر گلشن گل و سبزه، به هر مسکن پری‌رویان
میان سبزه و گل بر زمین، مستانه جهيلم^۲ را
سپیده^۳ با سر افراشته یابی سر راهی
روی چون پیش دل^۴، بینی بسی کشت شناور را
روی گر در میان کوهساران، بر بلندی‌ها
چنار دیوقامت سایه‌افکن در همه وادی
به گلزار و چمن رنگینی از گل‌های گوناگون
گلستان است هر مسکن، کم از گل نیست هر انسان

* استاد بازنشسته زبان فارسی دانشگاه لکهنو، لکهنو.

۱. بر قله‌های کوه از لمس شعاع مهر برف رنگین می‌شود و رنگ‌ها لمح به لمح متغیر می‌گردد.

۲. جهيلم (Jhelum): رودخانه.

۳. اسم درختی بلند قامت.

۴. دریاچه دل (Dal Lake).

۵. آزاد ماهی (trout) که به وقت جست چون از آب بیرون می‌آید چنان می‌نماید که می‌پرد.

ز فیض گردش شام و سحرگه بر کنار دل^۱ / به شکل میوه‌های تر چو آلو، سیب و خوبانی
 علامات دماغ و دیده را یابی به هر جانب / برو گلمرگ^۲ و منظرهای دلکش را نظاره کن
 سون مرگ^۳ است جایی کان نماید قدرت ایزد / عروس شعر می‌خواهد سکون و امن و خاموشی
 بیابی در ککرناگ^۴ و پهلگام^۵ آب نهر خلد / روی گر پامپور آنجا به شکل زعفران^۶ زاری
 به کشمیر آی و از الفاظ پیکرساز بهر آن / روان شعر را آنجا به رنگ و بو نهران بینی

«ولی» تا کی سخن سازی، «ولی» تا کی غزلخوانی

در^۸ شیون زن اکنون، مرگ خود را چون عیان بینی

۱. دریاچه دل (Dal Lake).

۲. گلمرگ (Gulmarg): یکی از مقامات زیبا و دلکش در کشمیر.

۳. سون (Sawan): یکی از مقامات زیبا و دلکش در کشمیر. [احتمالاً همان سونامرگ (Sonamarg) باشد که ضرورت شعری «سون مرگ» آمده].

۴. دگسم (Diksam): یکی از مقامات زیبا و دلکش در کشمیر.

۵. ککرناگ (Kokarnag): یکی از مقامات زیبا و دلکش در کشمیر.

۶. پهلگام (Pahalgam): یکی از مقامات زیبا و دلکش در کشمیر.

۷. درخت زعفران تنها در موسم خزان شکوفه می‌کند و آن در هند فقط در منطقه پامپور (کشمیر) یافته می‌شود.

۸. معذرت با عرفی که گوید: «در شیون زن آخر مردن دل چون عیان بینی».